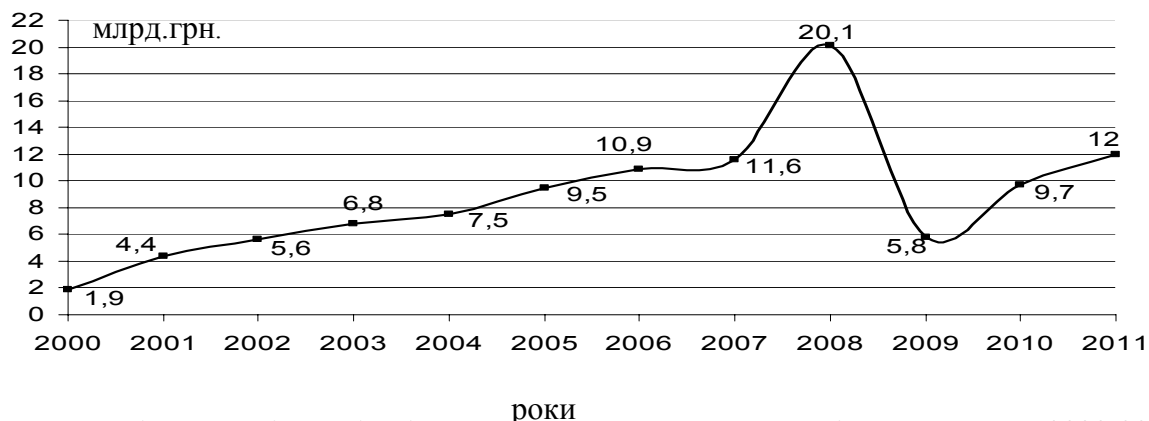

КРЕДИТУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ З ВИКОРИСТАННЯМ НЕТРАДИЦІЙНИХ БАНКІВСЬКИХ ПОСЛУГ

Кредитні відносини в Україні, як і в будь-якій країні з ринковою економікою, складають підвалини економічних процесів. Доступність кредитних ресурсів для сільськогосподарських товаровиробників впливає на збільшення обсягів виробництва, активізує підприємницьку ініціативу та сприяє підвищенню конкурентоспроможності аграрних підприємств. Таким чином, кредитування безпосередньо пов'язане з економічним базисом агропромислової сфери, оскільки становлять функціональну детермінанту його ефективного та сталого зростання.

Ефективний рух вартості, як відомо, веде до збільшення виробничої діяльності, зростання грошових потоків, багатству держави та її громадян. Не дивлячись на виникнення в економіці грошового кредитного мультиплікатора, інфляційний ефект практично відсутній [1, с.201]. Цьому підтвердженням, був 2008 р., коли збільшувалися вкладення в сільське господарство (рис.1), і відбулася хоча і тимчасова але девальвація гривні.

роки

Рис. 1. Динаміка обсягів кредитування аграрних підприємств у 2000-2011 р.р. (млрд.грн.) [3].

Підприємствами агропромислового комплексу протягом 2000 – 2008 років йшло стрімке зростання наданих кредитів сільськогосподарським підприємствам. Найбільше залучено кредитних коштів на суму 20,1 млрд. грн. у 2008 році, а уже у 2009 році обсяги кредитування знизилися в порівнянні до попереднього року на 14,3 млрд. грн. і становили 5,8 млрд. грн., це все зумовлювалося періодом економічної фінансової кризи. Починаючи з 2009 року і до 2011 року, кредитування АПК знову набирає обертів і відповідно збільшується з 5,8 млрд. грн. до 12 млрд. грн. Проте, уже в 2020 році пропонується збільшити кредитування аж у 3 рази. На сьогодні конкурують на ринку агрокредитування такі банки, як АТ «Райффайзен Банк Аваль», ПАТ «Банк «Київська Русь», ПАТ «VAB Банк», ПАТ «Креді Агріколь Банк», ПАТ «Державний ощадний банк України». Так, наприклад, в Львівській області кредитуванням аграрного сектора займається 39 банків та декілька кредитних спілок. В сільському господарстві пристосовуватися до економічних умов є вкрай важко, тому визначальним є фінансовий протекціонізм, який передбачає комплекс заходів із стимулювання фінансово-кредитних установ до надання кредитів на більш вигідних умовах для сільськогосподарського підприємства. Сучасні кредитні установи використовують у своїй практиці нетрадиційні форми кредитування, гарантування, розвивають страхування. В сільському господарстві доцільно здійснювати факторингові операції, форфейтування і фінансовий лізинг. Серед них у світовій практиці найбільш поширений факторинг. Основною причиною цьому є поширена передоплата за товари і послуги, що надаються товаровиробникам сільськогосподарської продукції. Адже сутність факторингу відображена в тому, що факторингова компанія (а вона найчастіше є дочірньою фірмою великого банку) купує у своїх клієнтів їхні платіжні вимоги до покупців на умовах оплати 80-90% вартості

відфактурованих поставок та сплати решта частини за вирахуванням комісійних і процентів за кредит. На даному етапі економічного розвитку АПК запровадження факторингових операцій буде успішним у тих сільськогосподарських підприємствах, які займаються експортом своєї продукції. Для імпортерів, сільськогосподарських підприємств, дуже вигідним буде застосування операції форфейтування. Де властиве прискорення обороту капіталу, тобто отримання коштів відразу після відвантаження продукції чи надання послуг, відкриття доступу до міжнародних кредитів, мінімізація ризиків діяльності підприємства (ризик коливання відсоткових ставок, ризик платоспроможності боржника тощо).

Невід'ємною складовою функціонування сільськогосподарського підприємства є співпраця з лізинговими компаніями, які купують предмети довгострокового кредитування і надають їх в оренду (на 5-8 років і більше) сільськогосподарському підприємству, яке поступово сплачує лізинговій компанії вартість взятого в оренду майна. Відповідно, лізинг допоможе частково подолати труднощі щодо оновлення сільськогосподарської техніки та зміцнення матеріально-технічної бази в господарствах. Новим для підприємств агропромислового комплексу є кредитування із застосуванням складських свідоцтв, особливо в часи відсутності заставного майна. Складська квитанція підтверджує право власності на зерно, що передано на зберігання, визначає кількість і якість зданого зерна, термін і спосіб зберігання, плату за зберігання та зобов'язання складу повернути зерно власнику [2, с.3].

Кредитно-страхові відносини являються складовою системи кредитного забезпечення сільського господарства і показують доцільність залучення страхових компаній, які мають великі можливості з розподілу не лише виробничих ризиків потенційних позичальників, а й фінансових ризиків кредиторів. Це є певний крок у страхуванні кредитних ресурсів, який забезпечує повернення коштів банку і надає впевненість сільськогосподарським товаровиробникам. Страхові компанії виступають основними постачальниками довгострокових капіталів на фінансових ринках. Лідируючі позиції на ринку агрострахування займає «Українська аграрно-страхова компанія». Основну частку в формуванні страхового портфелю займають страхування сільськогосподарських культур (68 %), фінансові ризики (21 %) та страхування добровільної відповідальності (10%) [4]. Отже, на сьогоднішній день ще існує проблема інформованості сільськогосподарських товаровиробників стосовно банківських послуг, які призначені для зниження витрат підприємств і тим самим підвищення економічної та фінансової ефективності. Більш активне користування нетрадиційними банківськими послугами дозволило б значно покращити ситуацію у аграрному секторі України. У ринкових умовах банківські установи мають стати партнерами у кредитуванні сільськогосподарських підприємств. Тому в умовах розвитку ринкових відносин необхідно сприяти поширенню використання таких важливих для сільськогосподарських підприємств видів кредиту як довгострокові, факторингові, форфейтингові, лізингові, застосування складських свідоцтв та використання страхових послуг.

Література: 1. Шумпетер Й. Сущность и роль кредита //Й.Шумпетер. – Теория экономического развития. – М.: «Прогресс», 1998. – с.201 2. Кредитування з використанням складських свідоцтв: особливості та процедури //Фінансовий ринок України. – 2006. – №8. – С.3-7. 3. Матеріали офіційного сайту Національного банку України. – 2012 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>. 4. Матеріали сайту Ліги страхових організацій України – 2011 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://uainsur.com/news/30013/>

*Сословська І.В.,
аспірант кафедри фінансів ХІБС УБС НБУ,
м.Харків, Україна*

УДК 336.71

ВИЗНАЧЕННЯ ФУНКЦІЇ РОЗПОДІЛУ РИЗИКІВ БАНКІВ-УЧАСНИКІВ ПРОЕКТНОГО ФІНАНСУВАННЯ

Проектне фінансування (ПФ) з точки зору банку – це банківський продукт у формі кредиту, який надається з частковим регресом на позичальника, а з точки зору покупця цього специфічного банківського продукту – система, яка дозволяє залучати у проект фінансові ресурси з різних джерел. З точки зору теорії економіки ПФ є формою фінансово-кредитних відносин між учасниками з приводу організації та здійснення фінансування інвестиційного